

Maria Salenius
Elsa Mantere
Mari Sjöström
Ilkka Eronen
Kyösti Värri

Sosiaali- ja terveysministeriön lausuntopyyntö

Lastensuojelun poikkihallinnollisen työryhmän ehdotukset

Kuntaliitto kiittää mahdollisuudesta tulla kuulluksi. Kiinnitämme huomiota seuraaviin asioihin:

Kannatamme muistion mukaisen palvelun edistämistä. Asialle on esitetty monipuoliset ja hyvät perustelut. Vakavasti päihteitä ja väkivaltaa käyttävien ja rikoksia tekevien alaikäisten nuorten integroidun ja suljetun kuntoutuspalvelun perustaminen sekä säädösmuutokset, joilla voidaan puuttua lasten luvattomiin poissaoloihin lastensuojelulaitoksista monipuolistavat palvelu- ja keinovalikoimaa nuorten hyvinvoinnin turvaamiseksi.

Lapsen ja nuoren etu tulisi aina olla peruslähtökohtana heidän palveluidensa kokonaisuutta mietittäessä. Palvelua tulee tarjota lapsen ja nuoren tilanteeseen nähden riittävästi, mutta esitetyn vahvuinen puuttuminen lapsen ja nuoren perusoikeuksiin tulee olla erityisen perustelua ja väliaikaista sekä mitoitettu palvelutarpeen mukaiseksi. Kuntaliitto katsoo, että palvelun toteuttamiseksi tarvitaan erityisen vahvaa yhteistyötä eri toimijatahojen kanssa monialaisen työn turvaamiseksi. Näin pystytään hahmottamaan lapsen ja nuoren palvelun tarpeen kokonaistilanne ja turvaamaan oikeasuhtainen palvelu.

Tämän palvelun rinnalla tulee pystyä myös puuttua ennaltaehkäisevämmiin ja varhaisemmin lasten ja nuorten elämän monimutkaistuneisiin haasteisiin. Näin vahva palvelu ei voi olla ainoa ratkaisu, vaan äärimmäinen viimesijainen toimenpide.

Nuorisotyö

Kuntaliitto pitää tärkeänä, että toimintaa suunniteltaessa kiinnitetään huomiota myös nuorisotyöllisen työotteen painottamiseen ja kunnallisen nuorisotyön mahdollisuuksiin tehdä yhteistyötä suljetussa laitospalvelussa olevien nuorten hyvän elämän tukemisessa.

Kiinnitämme myös huomiota nuorisotyön määrittelyyn: "Nuorisotyö kuuluu nuorisolain (1285/2016) 8 §:n mukaan kunnan tehtäviin. Se voi olla kaikille nuorille avointa ryhmämuotoista toimintaa tai yksilöihin kohdennettua erityisnuorisotyötä". Näemme, että tämä ei aivan vastaa nuorisotyön määrittelyä. Käytännössä nuorisotyö voi olla ryhmämuotoista tai yksilötyötä, kaikille nuorille avointa toimintaa tai kohdennettua työtä. Erityisnuorisotyö ei kaikissa tilanteissa tarkoita yksilöihin kohdennettua työtä.

On hyvä huomioida, että kunnan järjestämällä nuorisotyöllä on mahdollisuus olla tukemassa nuorta hänen siirtyessä kotiin tai vapaampaan palvelumuotoon. Tällöin on kuitenkin muistettava, että esimerkiksi etsivän nuorisotyön palvelut ovat nuorelle aina vapaaehtoisia eikä nuorta voi velvoittaa työskentelyyn etsivän nuorisotyön kanssa.

Kunnilla on nuorisolain (1285/2016) 9§ mukainen velvollisuus koordinoida nuorten ohjaus- ja palveluverkostoa tai muuta vastaavaa yhteistyöryhmää. Verkostolla on lain määrittelemät tehtävät ja yhteistyö myös tämän verkoston kanssa olisi tärkeä rakentaa.

Kuntaliitto pitää työryhmän ehdotuksia tiedonkulun parantamiseksi erityisen merkittävinä ja tarpeellisina, erityisesti nuorisotyön ja jalkautuvan nuorisotyön osalta. Näillä toimilla voidaan tehostaa yhteistyötä tahojen kanssa, jotka kohtaavat sijoitusyksiköistä luvatta poissa olevia nuoria julkisissa tiloissa.

Koulutuspalvelut

Kuntaliitto pitää tärkeänä kehittämistoimitarkastelussa, että lastensuojelulain mukaisten toimien alaisuudessa vakavasti väkivaltaa ja päihteitä käyttäville ja rikoksia tekevien alaikäisten koulutustarpeisiin kiinnitetään huomiota, jotta oppivelvollisuusikäisten oppivelvollisuuden suorittaminen toteutuu. Kuntaliiton mukaan on tärkeää, että oppivelvollisuusikäisten sivistykselliset oikeudet turvataan myös suljetussa sijaishuoltopalvelussa.

Valmisteluryhmä on päättänyt ehdottamaan suljetun laitospalvelun tuottamisvelvoitteen asettamista Valtion koulukodeille. Kuntaliitto pitää tätä lähtökohtaisesti perusteltuna ratkaisuvaihtoehtona. Lisäksi Kuntaliitto pitää tärkeänä perusteellista vaikutustenarviointia oppivelvollisuusikäisten koulutuspalveluiden järjestämisestä ja niiden rahoituksesta sekä välttämättömistä yhteistyörakenteista muihin koulutuksen järjestäjiin kuten kuntiin sekä opiskeluhuoltopalveluihin. Kuntaliiton mukaan Valtion koulukodeilla on rajatut mahdollisuudet tarjota koulutuspalveluita. Jatkovalmistelussa olisi tarpeellista arvioida ja ratkaista Valtion koulukotien rahoitus pohja koulutuksen järjestämistehtävien osalta ja siihen liittyvät rahoitusmekanismit.

Kuntaliitto ei kannata, että kuntia edellytettäisiin nykyistä laajemmin rahoittamaan Valtion koulukotien järjestämiä koulutuspalveluita.

Laajennetun oppivelvollisuuslain (1214/2020) voimaantulon myötä oppivelvollisuus kattaa myös toisen asteen opinnot. Tämän vuoksi Kuntaliitto pitää keskeisenä, että työryhmän ehdotuksessa lukio- ja ammatillisen koulutuksen järjestämistä koskevia kohtia täsmennetään ja selvennetään. Lisäksi Kuntaliitto korostaa tarvetta luoda yhtenäiset toimintalinjaukset eri toisen asteen oppilaitosten välille opintojen järjestämisessä työryhmän ehdotuksen mukaisissa olosuhteissa.

SUOMEN KUNTALIITTO